

1 **Revideret udgave af diskussionsgrundlag**
2 **for Danske Kirkers Råds medlemskirker ved deres drøftelse**
3 **af 'de fra Folkekirken afvigende trossamfunds forhold'.**
4

5 **Hvad forestiller vi os som danske kirker kunne være gældende lov, hvis eller når det**
6 **politisk besluttes at udarbejde et forslag om at opfylde Grundlovens § 69: 'De fra**
7 **Folkekirken afvigende trossamfunds forhold ordnes nærmere ved lov'?**

8
9 **Efter at det oplæg, der var udarbejdet af arbejdsgruppen 'Frihed og Lige Vilkår',**
10 **har været offentliggjort og sendt til medlemskirkerne med henblik på deres**
11 **drøftelser i perioden medio april til primo august 2013, er oplægget blevet revideret i**
12 **lyset af kirkernes bemærkninger ultimo oktober 2013**
13
14

15 **Indholdsfortegnelse**

16
17 **1.0. Indledning**

18 1.1. Målsætning

19 **2.0. Baggrund**

20 2.1. "At forene sig i samfund for at dyrke Gud" (§ 67)

21 2.2. Trossamfundenes "forhold ordnes nærmere ved lov" (§ 69)

22 **3.0. Registrering og afregistrering af trossamfund**

23 3.1. Gældende praksis

24 3.2. Fremtidig praksis

25 **4.0. Grundregistrering af trossamfund**

26 4.1. Rettigheder og pligter for alle registrerede trossamfund

27
28 **5.0. Rettigheder og pligter, gældende for trossamfund, der herudover**
29 **opfylder særlige betingelser**

30 5.1. Ministerialbogsførende trossamfund

31 5.2. Vielsesbemyndigelse

32 5.3. Opkrævning af medlemsbidrag

33 5.4. Offentlige tilskud

34 5.5. Statens uddannelsesstøtte

35 5.6. Funktionspræster

36 5.7. Udenlandske forkyndere

37
38 **6.0. Opsamling**

39 **7.0. Henvisninger og bilag**
40

41 **1.0. Indledning**

42 Det er en kendt sag, at grundloven rummer to uindfrie løfteparagraffer, nemlig én om
43 Folkekirken og én om andre trossamfund, der er forskellige fra denne.

44 I § 66 stilles det i udsigt, at Folkekirkens ”forfatning ordnes ved lov”, og om de øvrige trossamfund
45 hedder det i § 69, at deres ”forhold ordnes nærmere ved lov”.

46 Folkekirken har endnu ikke fået nogen forfatning, men til gengæld en omfattende lovgivning, og
47 også om de øvrige trossamfund findes der spredt i lovgivningen bestemmelser, men
48 trossamfundenes forhold er som sådant ikke blevet nærmere ordnet gennem nogen
49 sammenhængende og selvstændig lovgivning.

50 Ministeren for ligestilling og kirke har nu taget skridt til at forberede en udmøntning af § 66, og for
51 de øvrige trossamfund er det derfor naturligt, at de overvejer, om der også bør tages initiativ i
52 relation til § 69. Spørgsmålet er blandt andet relevant i lyset af, at det i flere religionsretlige
53 fremstillinger antages, at når der ikke er taget skridt til at udmønte § 69 i lovgivning, så skyldes det,
54 at et ønske herom aldrig ses at være blevet fremsat fra trossamfundenes side (se fx Preben Espersen,
55 *Kirkeret*, alm. del, 2. udgave 1999, side 189).

56 "If It Works, Don't Fix It" lyder en velkendt advarsel mod at kaste sig ud i en øvelse, der måske blot
57 ender med et ringere resultat – eller sagt med andre ord: Hvad er problemet? Er der overhovedet
58 noget? Fungerer tingene egentlig ikke meget godt for de øvrige trossamfund?

59 Svaret er, at tingene fungerer, men at der er flere opfattelser med hensyn til, hvor godt det fungerer.
60 Når Danske Kirkers Råd allerede fra sin etablering har nedsat en arbejdsgruppe med navnet "Frihed
61 og Lige Vilkår", afspejler det netop behovet for forbedringer. Nok er der en uomstridt
62 religionsfrihed i Danmark, men den manglende religionslighed kan for mange ikke længere
63 legitimeres med henvisning til historiske omstændigheder, som tiden og udviklingen er løbet fra.
64 Og at trossamfundenes forhold og vilkår vidtgående reguleres rent administrativt og uden om
65 lovgivningsmagten, ses ikke længere som naturligt i et demokratisk retssamfund, der lægger vægt
66 på magtens tredeling.

67 **1.1. Målsætning**

68 Målsætningen for den drøftelse kirkerne imellem, som dette diskussionsgrundlag lægger op til, er
69 således at analysere behovet for en lovgivning til udmøntning af § 69. En sådan lovgivning må ud
70 fra rimelighedsbetragtninger sigte på at opnå større lighed mellem alle trossamfund i Danmark,
71 uden at denne større lighed på nogen måde skal indebære forringelser af de vilkår, Den danske
72 Folkekirke har. Dette diskussionsgrundlag ligger dermed på linje med den grundlæggende holdning
73 i Rapport vedrørende 'Frihed og lige vilkår', som rådet tilsluttede sig ved sit møde den 4. februar
74 2008 med vedtagelsen af, at et kommende ”udvalgsarbejde bør lægge op til lovgivning, der vil
75 udfylde Grundlovens § 69, men ikke Grundlovens § 66” (Rapporten s. 26).

76

77 **2.0. Baggrund**

78 Som følge heraf drejer dette diskussionsgrundlag sig alene om indholdet af en lovgivning, der
79 opfylder Grundlovens § 69. Der forudsættes således ikke nogen ændring af § 4 om Den danske
80 Folkekirke, og en gennemførelse af § 66 om en forfatning for Folkekirken ligger uden for
81 oplæggets perspektiv.

82 Det noteres samtidig, at den i § 4 nævnte pligt til at understøtte Den danske Folkekirke ikke
83 afskærer staten fra at yde forskellige former for støtte til andre trossamfund, og at sådan støtte ikke
84 er i strid med bestemmelsen i § 68: ”Ingen er pligtig at yde personlige bidrag til nogen anden
85 gudsdyrkelse end den, som er hans egen” (se hertil Hans Gammeltoft-Hansen i *Danmarks Riges*
86 *Grundlov med kommentarer*, redigeret af Henrik Zahle, Jurist- og Økonomforbundets forlag 1999,
87 side 325: ”En afgørende begrænsning i bestemmelsens beskyttelsesområde består i, at der skal være
88 tale om *direkte* bidrag. Indirekte vil enhver, uanset religiøst tilhørsforhold, yde bidrag til
89 Folkekirken gennem de almindelige skatte- og afgiftsydelser. [...] Også en eventuel statslig støtte
90 til andre trossamfund unddrager sig på denne måde beskyttelsen efter § 68”).

91 **2.1. ”At forene sig i samfund for at dyrke Gud” (§ 67)**

92 I forbindelse med overvejelserne om en evt. udfyldelse af § 69 er det hensigtsmæssigt at se flere af
93 Grundlovens paragraffer i sammenhæng. I Grundlovens § 67 fastslås, at ”borgerne har ret til at
94 forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at
95 intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden”. Denne
96 bestemmelse hører sammen med § 77 om ytringsfriheden, § 78 om foreningsfriheden og § 79 om
97 forsamlingsfriheden til de frihedsrettigheder, som beskyttes af Grundloven. Det kræver således ikke
98 nogen offentligretlig forhåndsgodkendelse eller registrering at forene sig med andre i et
99 trossamfund, at tage til orde, at danne en forening eller at forsamle sig ubevæbnet. For
100 fuldstændighedens skyld skal også Grundlovens § 70 nævnes, som siger: ”Ingen kan på grund af sin
101 trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske
102 rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.”

103 I samme forbindelse må der peges på, at § 67 om religionsfriheden ikke indsnævrer de øvrige
104 frihedsrettigheder, men tværtimod udvider beskyttelsen. Dette er påpeget af Hans Gammeltoft-
105 Hansen: ”Menigheder, forsamlinger og enkeltindivider nyder i deres gudsdyrkelse de almindelige
106 rettigheder, der følger af grl. §§ 77-79 om ytringsfriheden, foreningsfriheden og forsamlings-
107 friheden. Medens beskyttelsen efter disse bestemmelser er overvejende formel – navnlig således, at
108 forhåndskontrol er afskåret – tilføjer grl. § 67 en egentlig materiel beskyttelse af de foranstaltninger
109 og handlinger, der indgår i eller knytter sig til gudsdyrkelsen. Lovgiver (og dermed forvaltning og
110 domstole) kan således ikke gribe ind i de aktiviteter, der er omfattet af beskyttelsen, hverken med
111 reguleringer eller forbud og påbud” (Hans Gammeltoft-Hansen i *Danmarks Riges Grundlov med*
112 *kommentarer*, Jurist- og Økonomforbundets Forlag 1999, side 322).

113 **2.2. Trossamfundenes ”forhold ordnes nærmere ved lov” (§ 69)**

114 Dette diskussionsoplæg bygger på den forståelse af Grundlovens § 69, at trossamfundenes
115 ”forhold” reguleres ved hjælp af offentlig ret, idet der via lovgivning sikres plads til udøvelse af
116 religion med de rettigheder og pligter, der følger heraf. Diskussionsgrundlaget lægger således ikke
117 op til nogen privatisering og afregulering af nuværende rettigheder og pligter for kirkerne.
118 Tværtimod sikres et trossamfunds rettigheder med tilhørende forpligtelser gennem registrering.

119 Samtidigt ønsker vi at præcisere, at forudsætningen for den eventuelle udfyldelse af § 69 er, at
120 lovgivning ikke på nogen måde regulerer trossamfundenes interne forhold. Vi forstår § 69 således,
121 at Grundloven alene overlader til lovgivningsmagten at regulere trossamfundenes ”forhold” – dvs.
122 deres relationer til staten og det omgivende samfund. Det handler således ikke om nogen samlet
123 ”forfatning” for trossamfundene (modsat § 66 for Folkekirken vedkommende).

124 Ej heller drejer det sig om at lovgive om de pligter og rettigheder, som medlemmerne af et
125 trossamfund uden for Folkekirken har i forhold til dette, idet den grundlæggende ret til at træde ud
126 af trossamfundet allerede er forudsat i § 67 om religionsfriheden.

127 Med respekt for denne begrænsning, hvor det drejer sig om en samlet regulering af de ydre
128 relationer mellem trossamfund og offentlige myndigheder, bør en kommende lovgivning være
129 problemløsende. Det er derfor afgørende, at kirkerne identificerer de områder, hvor de mener, at
130 lovgivning er ønskelig, fordi der er problemer, der skal løses.

131 Der peges i den forbindelse på to sådanne områder:

- 132 1. Hvordan registreres et trossamfund, og hvordan bliver det evt. afregistreret (se punkt 3)?
- 133 2. Hvilke rettigheder med tilhørende forpligtelser er knyttet til registreringen (se punkt 4 og 5)?

134 Hvad rettigheder med tilhørende pligter angår, peges der på en ønskelig balance mellem to forhold.
135 På den ene side at trossamfundene i højere grad får lige vilkår med Folkekirken, og på den anden
136 side, at pligter, der følger af registreringen, er sagligt affødt af givne rettigheder, således at der ikke
137 unødigt lægges bånd på trossamfundene; i den forbindelse bør man blandt andet være bevidst om at
138 undgå bureaukratisering.

139 Det er vigtigt at understrege, at imødekommen af en række af de ønsker, som er nævnt nedenfor i
140 afsnit 4 og 5, ikke forudsætter og derfor heller ikke behøver at afvente en eventuel udmøntning af
141 § 69, jævnfør hertil at Folkekirkens mellemkirkelige Råd "har ønsket at udtrykke støtte til ønsket
142 om statens hjælp til – som en for trossamfundene frivillig ordning – at opkræve kirkeskat/
143 medlemsbidrag. Efter Rådets opfattelse vil det være hensigtsmæssigt, at dette spørgsmål rejses
144 uafhængigt af spørgsmålet om en samlet regulering af trossamfundenes forhold."

145

146 **3.0. Registrering og afregistrering af trossamfund**

147 **3.1. Gældende praksis**

148 Hidtidig praksis med hensyn til anerkendelse eller godkendelse af trossamfund er – som så meget
149 andet på dette område – historisk bestemt. Under hensyn til Grundlovens bestemmelser kan der
150 aktuelt skelnes mellem trossamfund, der er anerkendte, trossamfund, der er godkendte, og
151 trossamfund, der hverken er anerkendte eller godkendte. I praksis er der ikke anden forskel mellem
152 anerkendte og godkendte trossamfund, end at førstnævnte fører ministerialbøger, tager del i
153 civilregistreringen og kan udstede attester med borgerlig gyldighed, mens sidstnævnte nok kan
154 gennemføre ægtevielser med borgerlig gyldighed, men ikke på tilsvarende måde udstede attester.

155 Begrebsmæssigt bør den historisk betingede forskel mellem anerkendt og godkendt trossamfund
156 ophæves, uden at dette dog indebærer indskrænkning af de anerkendte trossamfunds andel i
157 civilregistreringen. Den nugældende model for godkendelse af trossamfund er imidlertid diskutabel.
158 Den henter sit lovgrundlag i ægteskabslovens § 16, stk. 1, nr. 3, der imidlertid ikke indeholder
159 lovfæstede kriterier for udøvelse af det skøn, der tilkommer ministeren, og selv om godkendelsen
160 efter sin ordlyd alene omhandler meddelelse af vielsesbemyndigelse, tillægges den afgørende
161 betydning for administrationen af anden lovgivning såsom skattelovgivningen, retsplejeloven,
162 fondsloven og udlændingeloven.

163 Problemstillingen kan også udtrykkes ved at påpege, at systemet i dag er, at vielsesbemyndigelse
164 indebærer godkendelse som trossamfund, mens det burde være godkendelsen som trossamfund, der
165 bl.a. medførte adgang til at opnå vielsesbemyndigelse. Godkendelsen (registreringen) bør således
166 finde sit grundlag i en selvstændig lov, der skaber et klart hjemmelsgrundlag for administrationens
167 stillingtagen til enkeltansøgninger. En sådan lov om registrerede trossamfund må samtidig klargøre,
168 hvilke rettigheder og pligter der følger med, hvis et trossamfund ønsker registrering.

169 3.2. Fremtidig praksis

170 I dette diskussionsgrundlag lægges der op til at forenkle begrebsapparatet, således at der alene
171 skelnes mellem registrerede trossamfund (det vil aktuelt sige alle indtil nu anerkendte og godkendte
172 trossamfund) og ikke-registrerede trossamfund (det vil aktuelt sige trossamfund, som hidtil hverken
173 har været anerkendte eller godkendte). Det er vigtigt at understrege, at der således ikke lægges op til
174 nogen ny registreringsproces, for så vidt angår hidtil anerkendte eller godkendte trossamfund, idet
175 disse alle vil være at betragte som allerede registrerede, medmindre de selv ønsker af blive
176 afregistreret. En fremtidig registreringsproces vil således kun være af betydning for (nye)
177 trossamfund, der aktuelt hverken er anerkendte eller godkendte.

178 Det bør lovfæstes, hvordan ikke-registrerede trossamfund i fremtiden kan blive registreret, og de
179 bør have retskrav på at blive registreret, hvis de opfylder betingelserne. Betingelserne for
180 registrering bør fremadrettet hvile på principperne om religions-, forenings-, forsamlings- og
181 ytringsfrihed. Fremadrettet bør lovgivningen vedr. registrering af trossamfund uden for Folkekirken
182 være så enkel som mulig, og sammenhængen mellem de rettigheder, som registreringen sikrer, og
183 de pligter, der medfølger for trossamfundet, skal være så evident, at forskellen mellem at være
184 registreret og ikke at være det er entydig og velbegrunderet.

185 De fra folkekirken afvigende trossamfund er organiseret forskelligt, og samspillet med
186 myndighederne bør derfor i videst mulig grad kunne tilrettelægges under respekt af disse forskelle. I
187 et eventuelt kommende lovgivningsarbejde bør spørgsmålet om trossamfundenes juridiske
188 personlighed derfor behandles, idet det må ligge i begrebet 'registreret' (hidtil 'anerkendt' eller
189 'godkendt'), at et trossamfund i civilretlig forstand er en juridisk person.

190 Den definition af "religion" og "trossamfund", som lægges til grund for registreringen, skal være
191 lovfæstet, enkel og i overensstemmelse med Den europæiske Menneskerettighedskonvention
192 (EMK), som er inkorporeret i dansk lovgivning, samt med relevante domme, der er afsagt af Den
193 europæiske Menneskerettighedsdomstol, og som Danmark har forpligtet sig til at respektere.

194 I øjeblikket meddeles godkendelse af trossamfund af *Familieretskontoret* under Ankestyrelsen
195 (under Social- og Integrationsministeriet). Det sker efter indstilling fra Det Rådgivende Udvalg
196 vedrørende Trossamfund, men der er ikke rapporteret sager, hvor den statslige myndighed ikke har
197 truffet afgørelse i overensstemmelse med Det rådgivende Udvalgs indstilling.

198 Det rådgivende Udvalg skriver, idet det tager udgangspunkt i sit eget vejledende regelsæt (se linket
199 nedenfor), at "et trossamfund må være baseret på en bestemt religion. Religionsbegrebet er
200 imidlertid langt fra klart. Det er historisk udmøntet i Europa og associeres især til de monoteistiske
201 skriftreligioner. Men en så snæver begrebsanvendelse indebærer brud med pluralismens principper.
202 Begrebet hviler ikke på objektive kendetegn, og der kan ikke henvises til en autoritativ,
203 videnskabelig definition. Der pågår endda en omfattende debat blandt religionsforskere om
204 fænomenets afgrænsning og vigtigste kendetegn."

205
206 Der er ingen grund til at sætte spørgsmålstejn ved seriøsiteten i *Det rådgivende Udvalgs* arbejde og
207 de resulterende vejledende retningslinjer. I et demokratisk retssamfund forekommer det imidlertid
208 forringende for retssikkerheden, at betingelserne for godkendelse af trossamfund kan udvikles og
209 ændres uden om lovgivningsmagten i takt med – jævnfør citatet ovenfor – "en omfattende debat
210 blandt religionsforskere om fænomenets afgrænsning og vigtigste kendetegn". Naturligvis kan det
211 ikke udelukkes, at der selv med en lovfæstelse af betingelserne vil opstå fortolkningsspørgsmål,
212 som så må afklares gennem administrative afgørelser truffet inden for det almindelige ministerstyre
213 på grundlag af normale juridiske fortolkningsregler og i yderste fald finde en løsning gennem enten
214 domstolsafgørelse eller lovændring.

215 Et trossamfunds ønske om registrering må meddeles til myndighederne, der udsteder attest om, at
216 navnet er anmeldt, og registreringen godkendt. Klage over afgørelsen skal kunne behandles af
217 Ombudsmanden.

218 Registreringen bør som i den hidtidige godkendelsespraksis omfatte trossamfundets navn og
219 postadresse samt en kontaktperson, som er bemyndiget til at repræsentere trossamfundet. I
220 forbindelse med registreringen forelægges endvidere en trosbekendelse eller anden tekst, som
221 henviser til religionens læregrundlag og/eller læretradition, og som klarlægger, hvorledes der er tale
222 om „gudsdyrkelse“, og hvorledes denne tro giver retningslinjer for medlemmernes etik, moral og
223 adfærd; de centrale religiøse tekster (uddrag eller beskrivelse er dog tilstrækkeligt i forbindelse med
224 større tekst-traditioner); en beskrivelse af vielsesritualet og/eller andre vigtige ritualer; en
225 beskrivelse af organisationsstrukturen, hvis den er anderledes end beskrevet i vedtægterne; en kopi
226 af vedtægterne; en kopi af det seneste årsregnskab inklusiv resultatopgørelse og balance, revideret
227 eller reviewet af en registreret eller statsautoriseret revisor i henhold til danske standarder for
228 regnskabsafklæggelse og revision eller review; en erklæring om antal myndige medlemmer (fyldt 18
229 år) med fast bopæl i Danmark; en beskrivelse af præsternes eller vielsesforretternes uddannelse;
230 eventuelle oplysninger om, hvorvidt trossamfundet er offentlig registreret i et andet nordisk land;
231 eventuelle oplysninger om, hvorvidt trossamfundet har forbindelse til internationale organisationer
232 eller til en moderorganisation. Disse oplysninger skal registreringsmyndigheden gøre offentlig
233 tilgængelige på sin hjemmeside.

234 En eventuel lov om registrering skal tillige omfatte en bestemmelse om, hvordan et trossamfund
235 efter eget – eller mod eget – ønske kan forlade sin status som registreret trossamfund med de hertil
236 hørende rettigheder og pligter.

237

238 **4.0. Grundregistrering af trossamfund**

239 **4.1. Rettigheder og pligter for alle registrerede trossamfund**

240 Medlemmerne af trossamfund, som registreres, bør opnå ret til fradrag for ydelser og gaver til
241 trossamfundet i overensstemmelse med ligningsloven § 8a og 12.

242 Ligesom Folkekirken bør de pågældende trossamfund under respekt af lovgivningen om persondata
243 have ret til i digital form at registrere deres medlemmers cpr-numre med henblik på adresse-
244 vedligeholdelse, statistik og opkrævning af medlemsbidrag samt – for de relevante trossamfunds
245 vedkommende – digitalisering af ministerialbogsføringen, attestudstedelse m.v.

246 Et registreret trossamfund bør årligt skulle redegøre for, at betingelserne for registreringen fortsat er
247 opfyldt, jf. punkt 3.2. Denne redegørelse bør omfatte offentliggørelse og indberetning af
248 trossamfundets årsregnskab.

249

250

251

252 **5.0. Rettigheder og pligter, gældende for trossamfund, der herudover opfylder** 253 **særlige betingelser**

254 Ud over, hvad der følger af grundregistreringen, kan trossamfund – delvist med baggrund i deres
255 historisk tildelte status – tillægges en række rettigheder med tilhørende pligter, som er anført i dette
256 afsnit.

257

258 **5.1. Ministerialbogsførende trossamfund**

259 Registrerede trossamfund, der hidtil har ført ministerialbøger og dermed har medvirket til
260 civilregistreringen, herunder i forbindelse med navngivning, kan fortsætte hermed, og der skal
261 åbnes adgang til, at det hermed forbundne samspil med CPR-registret/Personregistrering.dk skal
262 kunne ske digitalt. Det skal endvidere være muligt for disse trossamfund ud fra saglige kriterier at
263 få behandlet ønsker om ændringer i tilknytningen mellem menigheder og ministerialbogsføring.

264 **5.2. Vielsesbemyndigelse**

265 Et registreret trossamfunds præster eller tilsvarende har vielsesbemyndigelse (vielse med borgerlig
266 gyldighed) i henhold til ægteskabslovgivningens bestemmelser, medmindre trossamfundet i
267 forbindelse med registreringen helt eller delvist fraskriver sig en sådan bemyndigelse. Hvis et
268 trossamfund imidlertid påtager sig sådanne opgaver, medfører det tilsvarende administrative
269 forpligtelser, som Folkekirkenes præster er underlagt. I den forbindelse skal registrerede trossamfund
270 med vielsesbemyndigelse have mulighed for at kunne kommunikere digitalt med den pågældende
271 kommune omkring vielsespapirerne.

272

273 **5.3. Opkrævning af medlemsbidrag**

274 Registrerede trossamfund skal, hvis de ønsker det og vil leve op til relevante vilkår, kunne opnå
275 statens hjælp til at opkræve "kirkeskat" som kildeskat efter den svenske model, der er nærmere
276 beskrevet af *Danske Kirkers Råd* (se bilaget nedenfor). Trossamfund, hvis medlemsbidrag
277 opkræves på denne måde, skal i forbindelse med deres årsregnskab offentliggøre fordelingen af de
278 opkrævede midler mellem menigheder, institutioner, tjenester m.v.

279 **5.4. Offentlige tilskud**

280 Registrerede trossamfund skal være ligestillede med Folkekirken, når det handler om at kunne opnå
281 statslige og/eller kommunale tilskud til bevaringsværdige bygningers vedligeholdelse og til
282 bygningsforbedringer og lignende, herunder til tilgængelighedsforbedringer af eksisterende
283 bygninger med borgerrettet servicefunktion. Kommunerne skal endvidere være berettigede til at yde
284 bidrag til registrerede trossamfunds opførelse af kirker eller tilsvarende, fx gennem at stille en
285 grund til rådighed efter samme regler, som er gældende for sådanne bidrag til byggerier i
286 Folkekirken.

287 **5.5. Statens uddannelsesstøtte**

288 Under hensyn til, at trossamfund uden for Folkekirken ofte er så små, at de ikke er i stand til at
289 tilvejebringe teologiske uddannelsesmuligheder her i landet, skal studerende, der gennemfører
290 teologisk uddannelse ved forskningsbaserede og/eller -relaterede institutioner i udlandet, kunne
291 medbringe dansk SU.

292 **5.6. Funktionspræster**

293 Registrerede trossamfund skal efter de herom almindeligt gældende regler kunne udnævne sygehus-
294 og fængselspræster og dertil svarende.

295

296 **5.7. Udenlandske forkyndere**

297 Registrerede trossamfund er berettiget til i henhold til Udlændingeloven at opnå opholdstilladelse til
298 udenlandske forkyndere, missionærer og/eller medlemmer af religiøse ordenssamfund, der skal
299 virke inden for trossamfundet.

300

301 **6.0. Opsamling**

302 Som det er fremgået indledningsvis, er dette diskussionsgrundlag et oplæg til en bevidstgørelse og
303 en samtale mellem Danske Kirkers Råds medlemskirker og ikke et forslag til umiddelbar
304 stillingtagen. Arbejdsgruppen Frihed og Lige Vilkår forestiller sig derimod, at indholdet – efter den
305 indledende og opklarende drøftelse på rådsmødet den 16. januar 2013, og efter at det nu er blevet
306 revideret – på et senere tidspunkt atter kan blive drøftet på et rådsmøde.

307 I erkendelse af, at kirkernes holdninger og interesser ikke nødvendigvis er sammenfaldende, lægger
308 arbejdsgruppen afgørende vægt på, at rådets medlemskirker i givet fald selvstændigt må tage
309 stilling til, i hvilken udstrækning de vil stille sig bag de tanker og konkrete forslag, som
310 diskussionsgrundlaget er båret af.

311 For så vidt der på et tidspunkt bliver tale om et lovgivningsarbejde, bør Danske Kirkers Råd efter
312 arbejdsgruppens opfattelse inddrages i selve forberedelsesfasen og ikke kun i en afsluttende
313 høringsfase.

314
315 Afslutningsvis gør arbejdsgruppen opmærksom på, at også spørgsmålet om begravelsesmyndighed
316 har været drøftet, uden at der dog er fundet tilfredsstillende grundlag for at foreslå en ændring af
317 den gældende ordning. Derimod har arbejdsgruppen som ønsket af flere medlemskirker som en
318 selvstændig opgave iværksat en udredning af udviklingen af begravelsestakster, specielt på
319 folkekirkelige kirkegårde.

320

321

322 **7.0. Henvisninger**

323

324 **Internationale konventioner/dokumenter**

325 Den europæiske Menneskerettighedskonvention (EMK) § 9 om religionsfrihed:

326 [http://menneskeret.dk/menneskerettigheder/europa,+oplysning+og+rettigheder/euopar% c3% a5det/
327 emrk/18+artikler/9+samvittigheds-+og+religionsfrihed](http://menneskeret.dk/menneskerettigheder/europa,+oplysning+og+rettigheder/euopar% c3% a5det/ emrk/18+artikler/9+samvittigheds-+og+religionsfrihed)

328

329 **Vedr. den norske model**

330 FOR 2005-04-19 nr. 345: Forskrift om registrerte og uregistrerte trossamfund:

331 <http://www.lovdato.no/cgi-wift/ldles?doc=/sf/sf/sf-20050419-0345.html>

332

333 **Vedr. den svenske model**

334 Lag (1998:1593) om trossamfund:

335 <https://lagen.nu/1998:1593>

336 Förordning (1999:731) om registrering av trossamfund:

337 <http://www.immi.se/lagar/1999731.htm>

338

339 **Vedr. den danske model**

340 Den danske grundlov – se Kap. 7, §§ 66-70:

341 www.grundloven.dk

342

343 **Vejledende retningslinjer for godkendelse af trossamfund**

344 http://www.familiestyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/Trossamfund/Vejledende_retningslinjer_trossamfund.pdf

346

347 **Vedr. den finske og islandske model**

348 "Law and Religion in the 21st Century - Nordic Perspectives", red. af Lisbet Christoffersen, Kjell
349 Åke Modéer og Svend Andersen, DJØF Publishing 2010, Finland s. 89, Island s. 107

350 **Litteratur**

351 I efteråret 2012 udkom *'Fremtidens danske religionsmodel'*, hvor Grundlovens løfteparagraffer er
352 genstand for forskning og drøftelse. I den forbindelse kommer nogle af forfatterne specifikt ind på
353 Grundlovens § 69 på en måde, der kan have interesse for vores drøftelse. Vi vil i den forbindelse
354 især fremhæve følgende i hvert af bogens fire hovedafsnit: 1) Om den danske religionsmodel i
355 komparativ – nordisk, europæisk, amerikansk og islamisk – belysning, se s. 41-53 samt s. 88f. 2)
356 Om indsigter fra den danske religionsmodels historie fra middelalder til nutid, herunder især om
357 religionsbegreb og religionspolitik før og efter 1849 samt de politiske partiers religionspolitik i
358 1900-tallet, se s. 199f samt s. 204f. 3) Om den danske religionsmodels strukturer i dag, se s. 239-
359 256 samt s. 291-307. Og 4) om fremtidsperspektiver for den danske religionsmodel, se s. 335f,
360 348f, 351f samt s. 371-384. – *'Fremtidens danske religionsmodel'* er redigeret af Lisbet Christof-
361 fersen, Hans Raun Iversen, Niels Kærgaard og Margit Warburg. Forlaget Anis 2012, 392 sider.

362

363 **Bilag**

364

365

366 **Danske Kirkers Råds notat om "Kirkeskat som kildeskat"**

367

368

369

370

371

372

373

**Kortfattet fremstilling
af Danske Kirkers Råds forslag om en adgang
for trossamfund uden for Folkekirken til opkrævning af
medlemsbidrag over kildeskattesystemet**

- 374 1. I det følgende gives i punktform en oversigt over de bærende principper i Danske Kirkers
375 Råds¹ forslag om "kirkeskat som kildeskat".
- 376 2. Danske Kirkers Råd rejser sagen over for Ministeriet for Ligestilling og Kirke samt
377 Skatteministeriet med understregning af, at en ordning må være åben for alle anerkendte eller
378 godkendte trossamfund, som selv ønsker det, og som lever op til relevante vilkår.
- 379 3. Godkendelse af trossamfund meddeles af Social- og Integrationsministeriet, Familiestyrelsen,
380 efter herom gældende regler. Etablering af en særlig godkendelsesordning i forbindelse med
381 opkrævning af medlemsbidrag er således uforholdsmæssig.
- 382 4. I forhold til en ordning med medlemsbidrag betalt over kildeskattesystemet skal der ikke være
383 forskel på anerkendte og godkendte trossamfund.
- 384 5. Det skal være frivilligt for et anerkendt eller godkendt trossamfund, om det ønsker at tilslutte
385 sig en sådan ordning. Trossamfundenes holdninger og interesser er forskellige, hvilket må
386 respekteres.
- 387 6. De økonomiske vilkår og bidragsmuligheder (herunder muligheder for fradrag i henhold til
388 ligningslovens §§ 8a og 12) for medlemmer og trossamfund, der ikke tilslutter sig ordningen,
389 må ikke derved forringes, jf. herved Danske Kirkers Råds udtalelse af 31. maj 2007.
- 390 7. Den danske Folkekirkes ordning med hensyn til opkrævning af kirkeskat påvirkes ikke af
391 indførelsen af en ordning for andre trossamfunds vedkommende, ligesom Folkekirken heller
392 ikke på anden måde berøres negativt heraf.

¹ Danske Kirkers Råd samler repræsentanter for Folkekirken og 15 andre kristne kirker i Danmark.

- 393 8. Blandt flere mulige modeller har Danske Kirkers Råd blandt andet derfor taget den ordning
394 som model, som siden 2001 har været gældende i Sverige.²
- 395 9. Indførelse af en ordning for andre trossamfunds vedkommende strider ikke mod Grundlovens
396 § 4, der forpligter staten til at understøtte Folkekirken, men ikke afskærer staten fra at yde
397 bistand til andre trossamfund end Folkekirken.³
- 398 10. Ligesom det er tilfældet for Folkekirkens vedkommende, skal der ikke opnås fradrag for det
399 medlemsbidrag, der betales over kildeskattesystemet. Samtidig bør medlemmer af alle
400 trossamfund have samme adgang til fradrag for bidrag til aktiviteter i forbindelse med deres
401 trossamfund, som Folkekirkens medlemmer har,⁴ jf. herved ligningslovens §§ 8a og 12.
- 402 11. Af forenklingsgrunde regnes der for trossamfund uden for Folkekirken med en fælles
403 landsdækkende bidragsprocent på 1 procent af den skattepligtige indtægt. Dette svarer til
404 ordningen i Sverige.
- 405 12. Der kræves ingen særskilt ligning, da medlemsbidraget for den enkelte beregnes på samme
406 måde som for kommuneskattens og den Folkekirkelige kirkeskatts vedkommende.
- 407 13. Det merprovenu, som de offentlige kasser opnår ved bortfaldet af fradragsmuligheden for
408 medlemsbidrag, der betales over kildeskattesystemet, vil finansiere det offentliges udgifter til
409 administration af ordningen, der derfor – ligesom for Folkekirkens vedkommende – bør være
410 gratis for de tilsluttede trossamfund.⁵
- 411 14. Udover at være anerkendt eller godkendt efter de herom gældende regler bør et trossamfund
412 for at komme med i ordningen leve op til relevante vilkår, herunder have en vis størrelse
413 (1.000 medlemmer har været nævnt som et eksempel), have vedtægtsmæssigt og
414 administrativt ordnede forhold, en fast organisatorisk struktur og en stabil økonomi.
415 Trossamfundet skal endvidere være rimeligt etableret i Danmark (være passende udbredt i
416 landet og have virket her mere end i en ganske kort årrække).
- 417 15. Et trossamfund skal kunne fremlægge skriftligt samtykke fra de personer, hvis medlemsbidrag
418 skal opkræves som led i skattesystemet. Hvis trossamfundets love eller vedtægter indeholder
419 regler om, at medlemmerne er skyldige at betale bidrag til trossamfundet, anses medlemmerne
420 for at have givet et sådant samtykke. Dette svarer til ordningen i Sverige.
- 421 16. Det påhviler et trossamfund, der er omfattet af ordningen, selv at føre et medlemsregister
422 baseret på CPR-numre, således at trossamfundet årligt – fx inden 1. november – kan tilstille
423 SKAT en årsfil indeholdende CPR-numrene for de personer, som i det følgende kalenderår
424 skal betale medlemsbidrag. Medlemsregistret skal administreres i overensstemmelse med

² Ti år efter indførelsen af den svenske ordning er følgende otte trossamfund omfattet af den: *Svenska Missionskyrkan, Romersk-katolska kyrkan, Svenska Alliansmissionen, Svenska Baptistsamfundet, Evangeliska Frikyrkan, Frälsningsarmén, Metodistkyrkan i Sverige og Pingst - fria församlingar i samverkan*. Senest har den svenske regering den 3 november 2011 besluttet, at *Bosniakiska Islamiska Samfundet* kan omfattes af ordningen.

³ Ifølge professor *Henning Koch* og ombudsmand *Hans Gammeltoft-Hansen* afskærer den i Grundlovens § 4 nævnte pligt til at understøtte Den danske Folkekirke ikke staten fra at yde forskellige former for støtte til andre trossamfund, se herved *Danmarks Riges Grundlov*, med kommentarer, redigeret af Henrik Zahle. Jurist- og Økonomiforbundets forlag, 1999. Side 47.

⁴ Nævnes kan, at der blandt andet kan fratrækkes bidrag til Mission Afrika og en række andre missionsselskaber, Folkekirkens Nødhjælp, Areopagos Danmark, Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler, Dansk Oase, Danske Sømands- og Udlandskirker, Foreningen af evangelisk-lutherske valgmenigheder i Danmark, KFUM's Soldatermission i Danmark, Kirkefondet, Kirkelig Forening for Den Indre Mission i Danmark, Kirkens Korshær, Landsforeningen KLF, Kirke og Medier, ligesom der eksempelvis opnås fradrag for bidrag til den katolske nødhjælpsorganisation Caritas. Alle de her nævnte er godkendt til at modtage bidrag, der berettiger til ligningsmæssige fradrag såvel efter § 8a som efter § 12.

⁵ Ved en gennemsnitlig skattepligtig indkomst på 200.000 kr. og et bidrag på 1 % vil bortfaldet af fradragsretten medføre et merprovenu for det offentlige på ca. 660 kroner for hvert betalende medlem. Til sammenligning kan nævnes, at det svenske skattevæsen til dækning af omkostningerne ved ordningen opkræver 21 kr. pr. betalende medlem.

- 425 registerlovgivningens forskrifter. Det forudsættes herved, at en lovgivning om en ordning som
426 den foreslåede vil give et anerkendt trossamfund fornøden hjemmel til i medlemsregistret at
427 notere CPR-numre, som er indeholdt i trossamfundets kirke- og ministerialbøger, således at
428 ordningen kan fungere som for Folkekirken vedkommende.
- 429 17. Hvor et trossamfund for en periode har fritaget et medlem for at betale sit medlemsbidrag
430 over kildeskattesystemet, skal det pågældende medlems CPR-nummer ikke medtages i
431 årsfilen.⁶ SKAT har således ingen opgaver i henseende til at administrere, hvem der er
432 bidragspligtig til det enkelte trossamfund. Ved et møde i juni 2007 mellem en af
433 Kirkeministeriet og Skatteministeriet nedsat fælles embedsmandsgruppe og repræsentanter for
434 Danske Kirkers Råd konstateredes det, at gennemførelse af en ordning som den svenske ikke
435 ville indebære nævneværdige tekniske eller administrative problemer for SKAT.
- 436 18. Det er forudsat, at SKAT udbetaler det indkomne provenu af medlemsbidrag til det
437 pågældende trossamfund, som i overensstemmelse med egne regler selv forestår fordelingen
438 mellem sine menigheder og aktiviteter og offentliggør et regnskab for denne fordeling.
- 439 19. SKAT vil alene anvende årsfilens CPR-numre i forbindelse med opkrævningen af
440 medlemsbidrag, og der vil ikke i CPR-registret ske registrering af det religiøse tilhørsforhold
441 for medlemmer af trossamfund uden for Folkekirken. Lovgivningen giver således ikke SKAT
442 adgang til at oprette selvstændige registre, der tjener det formål at registrere, hvilke
443 skatteydere der betaler medlemsbidrag til det enkelte trossamfund.

⁶ Nævnes kan i den forbindelse, at ca. 57.000 medlemmer af Den katolske Kirke er omfattet af den tilsvarende ordning i Sverige, mens ca. 2.000 medlemmer er blevet fritaget for at betale deres medlemsbidrag på denne måde.